

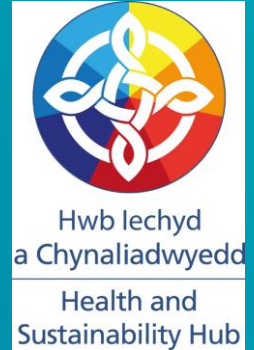

Gweminar Rhwydwaith Iechyd Cyhoeddus Cymru – Hwb Iechyd a Chynaliadwyedd

Public Health Network Cymru webinar – Health & Sustainability Hub

5/10/2023

Rhaglen

- Cyflwyniad
- Gweithdy Amgylchedd Iach
- Cyfleoedd hyfforddi newid hinsawdd
- Trafodaeth / C&A

Programme

- Introduction
- Healthy Environment workshop
- Climate change training opportunities
- Discussion / Q&A

Hwb Iechyd
a Chynaliadwyedd
Health and
Sustainability Hub

Trosolwg

Mynd i'r afael ag effeithiau iechyd cyhoeddus y newid yn yr hinsawdd

- Cydnabod taw argyfwng hinsawdd yw'r bygythiad iechyd mwyaf sy'n wynebu dynoliaeth.
- Mae ein hiechyd a'n lles yn dibynnu ar iechyd y blaned a'i hecosystemau.
- Mae newid yn yr hinsawdd yn bygwth pob agwedd o fywyd sy'n effeithio ar ein gallu i gyflawni a chynnal iechyd da.
- Angen datgarboneiddio ar frys (lleihau ein hallyriadau) a hefyd addasu i effeithiau.

Overview

Tackling the public health effects of climate change

- Recognising climate emergency is the greatest health threat facing humanity.
- Our health and wellbeing is dependent on the health of the planet and its ecosystems.
- Climate change threatens all areas of life that impact our ability to achieve and maintain good health.
- Urgent need to decarbonise (reduce our emissions) and also adapt to impacts.

Hwb Iechyd
a Chynaliadwyedd
Health and
Sustainability Hub

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Cynnal Cymru

SIFT – Gwelliannau
Cynaliadwy ar gyfer Timau

Gweithdy Amgylchedd Iach

Beth ydy ni'n mynd i'w wneud?

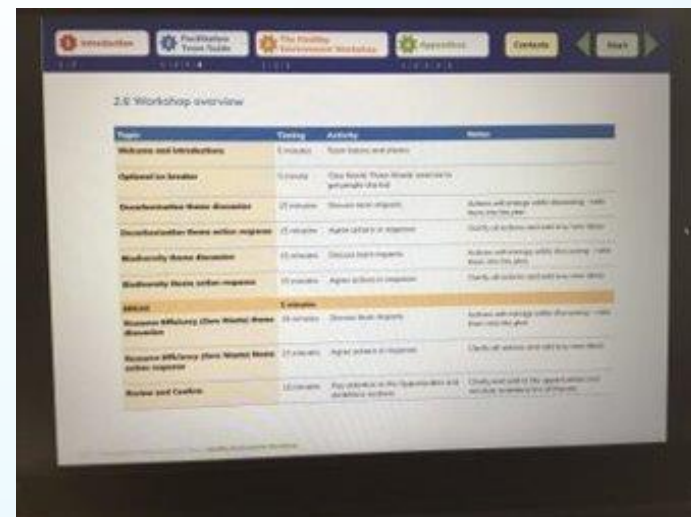
- ▶ Beth yw'r gwiethdy ac adnodd?
- ▶ Pam ddylai timoedd yn ei wneud?
- ▶ Themâu, cynnwys a sut mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r pum ffordd o weithio yn cael eu hymgorffori
- ▶ Y Cynllun Gweithredu
- ▶ Sut galla i gynnal gweithdy gyda fy nhîm?
- ▶ Sesiynau hyfforddi'r hwylusydd (Cyflwyniad 20 munud)
- ▶ Cwestiynau ac atebion (20 munud)
- ▶ Adborth ar-lein (10 munud)
- ▶ Cau

Beth yw'r gweithdy?

- Gweithdy ac adnodd sydd am ddim ac yn hawdd ei ddefnyddio ar gyfer timoedd sector cyhoeddus er mwyn sefydlu a monitro cynllun gweithredu amgylcheddol

Mae'r hyn yn cael ei gyflawni trwy:

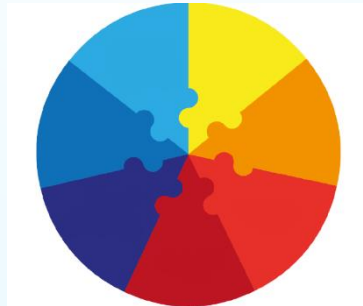
- Adnabod a dadansoddi sut mae gweithredoedd y tîm/sefydliad yn effeithio ar yr amgylchedd
- Gosod nodau tîm sy'n cefnogi targedau/polisiâu/strategaethau sefydliadau cyfan ar reolaeth amgylcheddol
- Gosod nodau a gweledigaethau sy'n gyson â nodau cenedlaethol a rhyngwladol ehangach
- Datblygu camau ymarferol i symud o ble rydych chi nawr i'r man lle mae angen i chi fod

Pam rydym ni'n mynd i wneud hyn?

- Rydym wedi profi effeithiau pandemig COVID-19
- Rydym yn wynebu argyfwng hinsawdd
- Rydym yn wynebu argyfwng natur
- Rydym yn wynebu argyfwng o ran gwastraff plastig
- Mae gan ein sefydliad rwymedigaeth gyfreithiol
- Gallwn helpu ein hunain, ein teuluoedd, ein cyflogwr, ein cymunedau a'n planed
- Beth arall – pam ddylen ni wneud hyn yn eich barn chi?

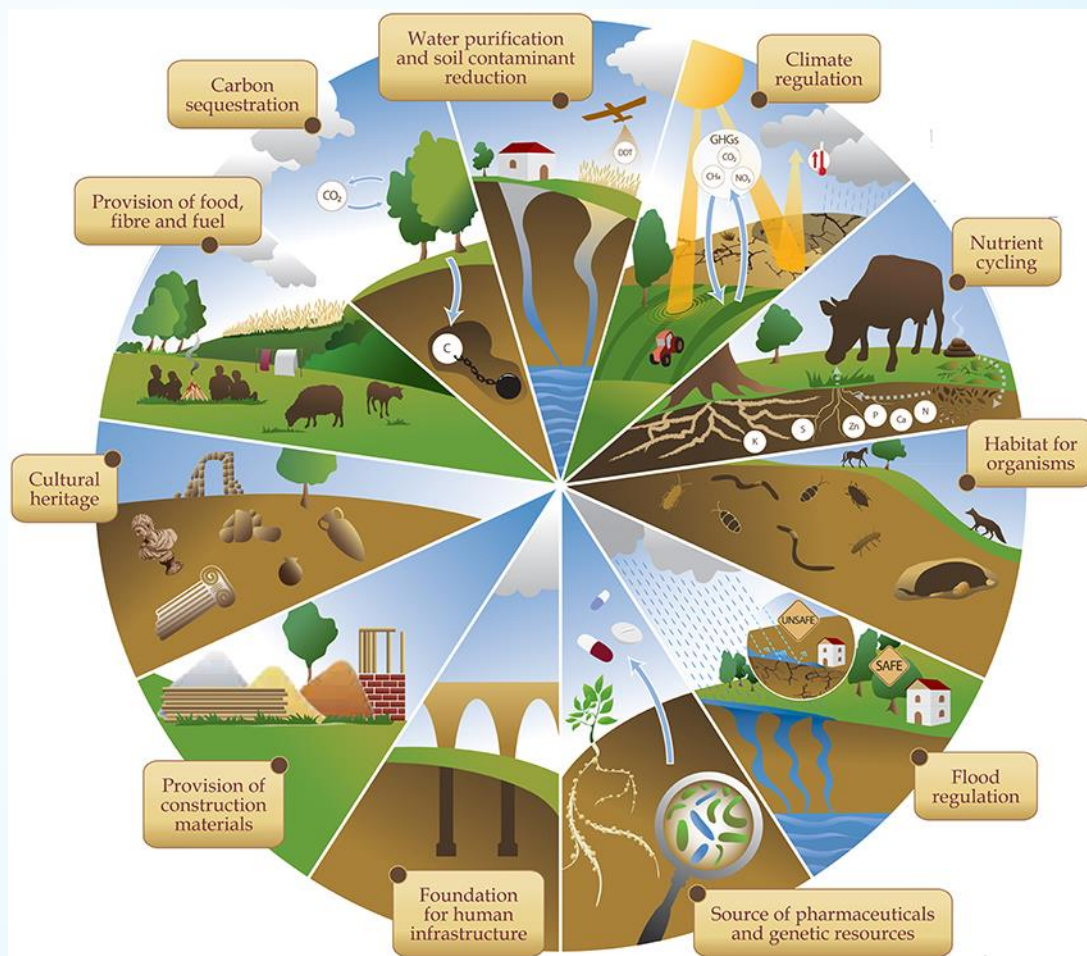

Beth yw ein themâu?

Mae ein perthynas â natur yn un gymhleth. Felly, mae'r gweithdy'n symleiddio pethau drwy ganolbwyntio ar dair thema allweddol:

- Datgarboneiddio
- Llygredd plastig/ Dim gwastraff
- Bioamrywiaeth

Pam dewis y themâu hyn?

Fel cenedl ac fel planaed, rydym yn wynebu argyfwng ym mhob un o'r tair thema.

- Mae'r tair thema yn gysylltiedig â'i gilydd
- Mae Llywodraeth Cymru, y DU ac Ewrop, yn ogystal â'r Cenhedloedd Unedig wedi gosod targedau amlwg, ar raddfa fawr ar gyfer pob thema
- Mae'n ofyniad cyfrieithiol i'r sector cyhoeddus yng Nghymru roi sylw i bob thema

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae'r Ddeddf yn gofyn i'r 44 corff cyhoeddus yng Nghymru gyflawni'r saith nod llesiant cenedlaethol drwy bum ffordd o weithio

Mae gwaith Gofal ac Adfer Amgylcheddol yn rhan bwysig o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae'n cydnabod na allwn ffynnu heb natur.

Sut y byddwn ni'n gwneud hyn?

Byddwn yn defnyddio'r pum ffordd o weithio i feddwl am ein heffaith ar y tair thema allweddol – datgarboneiddio, bioamrywiaeth, defnyddio adnoddau'n effeithlon

Hirdymor

Pwysigrwydd sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr a'r angen am ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion tymor hir hefyd.

Atal

Sut gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni eu hamcanion.

Integreiddio

Ystyried sut gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, ar bob un o'u hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff chyhoeddus eraill.

Cydweithio

Gallai cydweithredu ag unrhyw berson arall (neu wahanol adrannau yn y corff ei hun) helpu'r corff i fodloni ei amcanion llesiant.

Cynnwys

Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal maent yn ei gwasanaethu.

Cofiwch ystyried y ffyrdd y mae'r themâu hyn yn gorgyffwrdd ac yn ategu ei gilydd

Llunio Cynllun Gweithredu

- Rydym wedi cael templed
- Bydd eich tîm yn defnyddio'r templed neu'n ei addasu, ac yn gweithredu system fonitro a chofnodi barhaus

Thema (ac is-thema)	Effeithiau Presennol y Tîm (effeithiau cadarnhaol a negyddol - unigol a'r tîm - disgrifiwch yr effaith)	Cam Gweithredu 1 – Beth fyddwch chi'n ei wneud nawr (Rhowch fanylion am lefel y cyfrifoldeb a'r amserlen weithredu. Pwy fydd yn arwain? Ychwanegwch golofnau'n ddiweddarach ar gyfer camau dilynol a chanlyniadau)			Cyfleoedd – Wedi'u diffinio'n llai eglur na'r camau gweithredu ond rhywbeth y gellir ymchwilio iddo	Uchelgeisiau – Nodau wedi'u diffinio'n eglwregis "di-garbon erbyn 2050"
Datgarboneiddio		Cam gweithredu	Arweinydd	I'w gwblhau erbyn		
Teithio yn ôl ac ymlaen i'r gwaith						
Gwresogi'r cartref a'r swyddfa						
Ffynhonnell ein trydan						
Y bwyd rydym yn ei fwyta gartref ac yn y gwaith						
Y pethau rydym yn eu prynu yn y cartref ac yn y gwaith						
Teithio ar gyfer busnes						
?						
Bioamrywiaeth – Gwydroi'r Argyfwng Byd Natur		Cam gweithredu	Arweinydd	I'w gwblhau erbyn		
Papur a deunyddiau traul swyddfa – ffynhonnell a gwaredu						
Y bwyd rydym yn ei fwyta gartref ac yn y gwaith						
Rheoli'r tir a'r swyddfa						
Rheoli'r ardd						
?						
Dim Gwastraff		Cam gweithredu	Arweinydd	I'w gwblhau erbyn		
Deunyddiau traul swyddfa gartref ac yn y gwaith						
Gwastraff bwyd gartref ac yn y gwaith						
Arferion caffael gartref ac yn y gwaith						
?						

NOD Y GWEITHDY – PENNU CAMAU GWEITHREDU A'U CYFLAWNI!

Rheolau Sylfaenol a Chyngor

- Cofiwch dalu sylw a chymryd rhan
- Byddwch yn onest
- Byddwch yn barod i rannu eich syniadau

- Gwrandewch yn astud a byddwch yn barod i feddwl yn wahanol i'r arfer
- Rhannwch yr holl wybodaeth berthnasol
- Ceisiwch gyfathrebu'n amserol ac yn gryno
- Dysgwch sut i ddefnyddio technoleg y cyfarfod (a chofiwch ofyn os nad ydych yn siŵr)

- Peidiwch â diystyru unrhyw syniadau
- Rhowch yr un chwarae teg i bob cyfranogwr gael lleisio ei farn
- Ceisiwch beidio â defnyddio jargon

Rydym yn ymrwymedig i weithredu fel:

- Unigolion, sy'n derbyn ein cyfrifoldeb personol
- Tîm cyfan, a bod yn enghraifft i gydweithwyr
- Rhan greiddiol o arfer ein sefydliad i gydymffurfio'n gyfreithiol neu'n wirfoddol
- Eiriolwyr ac arloeswyr, a chael caniatâd y rheolwyr i fynd y tu hwnt i isafswm y gofynion cydymffurfio

Mynd gam ymhellach

...

A yw ein syniadau'n unigryw ac yn feiddgar?

Allwn ni fynd â phethau gam ymhellach?

Allwn ni ddylanwadu ar eraill?

Sut y gallwn sicrhau ein bod yn cyflawni'r hyn yr ydym wedi cytuno i'w wneud?

Gyda phwy y byddwn yn rhannu hyn oll?

Sut galla i gynnal gweithdy?

- Bydd angen 3 gwirfoddolwr arnoch i gynnal eich gweithdy amgylchedd iach.
- Hwylusydd
- Cofnodwr
- Ceidwad amser

- Bydd angen amserlenni 2 awr i'r tîm cyfan
- Mae adnodd ar-lein yn cynnwys popeth sydd angen arnoch ei wybod

Sut galla i baratoi?

- ▶ 3 adnodd fideo i'w gwyllo yn y 2 wythnos cyn y gweithdy
- ▶ [Climate Change: The Facts](#) – 1 awr
- ▶ [What is Biodiversity?](#) – 3 munud
- ▶ [How to Save Our Planet](#) – 8 munud

- ▶ Os ydych chi'n chwarae rôl hwyluso ymgwyfarwyddwch ag amseriadau'r gweithdy a'r templed Cynllun Gweithredu ymlaen llaw
- ▶ Mynychu gweithdy Hyfforddi'r Hwylusydd i wella hyder neu ofyn unrhyw gwestiynau
- ▶ Deall nodau ac amcanion y gweithdy

Ar ol i'r Gweithdy

ymrwmo i broses hirdymor o welliant parhaus. Mae hyn yn golygu:

- ❖ addasu'r templed cynllun gweithredu a ddarperir ar gyfer y gweithdy hwn i weddu i'ch anghenion
- ❖ Monitro, recordio a dathlu cyflawniad gweithredoedd. Rydym yn argymhell bod y cynllun a'i weithredoedd yn eitem agenda mewn cyfarfodydd tîm bob pythefnos neu o leiaf bob mis.
- ❖ Ailadroddwch y gweithdy ar ôl chwe mis gyda'r nod o ychwanegu at y camau rydych eisoës wedi ymrwmo iddynt
- ❖ Os oes gan eich sefydliad System Rheoli Amgylcheddol a/neu Reolwr Amgylcheddol/Cynaliadwyedd pwrpasol, yna rhannwch allbynnau'r gweithdy gyda'r person/unigolion cyfrifol a'u gwahodd i'ch helpu i weithredu'r camau rydych wedi ymrwmo iddynt yn ogystal â nodi rhai newydd.

Sesiynau Hyfforddi'r Hwylusydd

Bydd tri sesiwn ar gael Hydref - Rhagfyr a bydd rhaid dewis un

- ❑ Sesiynau 2.5 awr
- ❑ Wedi'i gynllunio i godi hyder wrth hwyluso'r gweithdy a thrwy ddefnyddio'r adnodd

Sesiynau

Hydref 17eg 09:30 – 12:00

Tachwedd 22ain 13:00 – 15:30

Rhagfyr 7fed 09:30 – 12:00

Diwedd y Cyflwyniad

Cwestiwn ac ateb a ffurflen ar-lein

Nawr, rydyn ni'n cymryd
cwestiynau neu bwyntiau trafod
am 20 munud

Cyfleoedd Dysgu am ddim

1. Cyflwyniad: Modiwl E-ddysgu

- 000 NHS Wales – Achieving Net Zero in Wales
- 000 NHS Wales – Climate Change and Sustainability
- 000 NHS Wales – Environmental Sustainability in Quality Improvement

2. Gweithdy (2 awr) – sesiynau pwrpasol ar newid yn yr hinsawdd, a chefnogaeth arall (hyfforddiant AI)

3. Am fwy?! AaGIC Hyfforddiant hyrwyddwyr “Climate Smart”, a chysiau eraill ee CSH

Free Learning Opportunities

1. Intro: E-learning modules

- 000 NHS Wales – Achieving Net Zero in Wales
- 000 NHS Wales – Climate Change and Sustainability
- 000 NHS Wales – Environmental Sustainability in Quality Improvement

2. Workshops (2 hrs) – bespoke sessions on climate change, and other support (HE training)

3. Want more?! HEIW Climate Smart champions training, other CSH courses

Hwb Iechyd
a Chynaliadwyedd
Health and
Sustainability Hub

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Gweithio gyda'n gilydd
i greu Cymru iachach

Working together
for a healthier Wales
